

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

convenit maximè quidem ab omnibus qui sunt in provincia Episcopis ordinari. Si autem hoc difficile fuerit, aut propter instantem necessitatem, aut propter itineris longitudinem, tribus tamen omnimodis in idipsum convenientibus, & absentibus quoque pari modo decernentibus, & per scripta consentientibus, tunc ordinatio celebretur. Firmitas autem eorum quæ geruntur per unamquamque provinciam Metropolitanò tribuatur Episcopo. Canonem hunc sequuntur & interpretantur Concilium Africanum can. XIII. & Antiochenum can. XIX. quod addit Metropolitanum ea de causa cœpiscopos suos convocare.

XI. Itaque tres ex iis canonibus regulæ colliguntur. Prima est, debere Episcopos provinciæ illius in qua ordinandus est Episcopus, ejus electionem approbare, eique consensus suos adhibere, viva scilicet voce, si præsentibus fuerint; aut per literas, si eos abesse contingat. Secunda, ordinationem à tribus saltem Episcopis esse peragendam. Tertia, firmitatem eorum omnium, id est, confirmationem, sive τὸ κρῖν, ut loquitur Concilium, pertinere ad Metropolitanum. Regula prima & tertia explicantur in canone sexto Nicæno, ubi statuitur eum pro Episcopo habendum non esse qui absque consensu Metropolitanì fuerit ordinatus. Vnde patet magni momenti vim esse veteribus auctoritatem Metropolitanì. Attamen si ille, aut alius quispiam Episcopus, pertinacia potius quàm ratione pugnet adversus communem sententiam collegarum suorum, ita tamen ut repugnantium numerus duos vel tres non excedat, statuit Concilium obtinere debere sententiam plurimorum. *Obtineat, inquit, sententia plurimorum.*

XII. Decretum electionis scripto fiebat; ut constat ex epistolis Papæ Leonis I. in Actione XVI. Concilij Chalcedonensis descriptis & ex pluribus aliis auctoritatibus. Examen, discussio, iudicium, & dein ordinatione, ad Metropolitanum & ad Episcopos comprovinciales pertinent secundum antiquos canones. *Iudicium id, aut confirmatio electionis, dicitur in canone XXVII. Concilij Antiocheni: Servetur autem jus ecclesiasticum, id continens, oportere non aliter fieri, nisi cum synodo & iudicio Episcoporum, qui post obitum quiescentis potestatem habent eum qui dignus extiterit promovere. Quod autem hoc loco nominatur Iudicium Episcoporum, in canone XIX. ejusdem Concilij dicitur decretum ordinari; ubi etiam admonetur necessariam esse auctoritatem Metropolitanì. Disciplina eadem deprehenditur in canone XII. Laodiceni Concilij, quod etiam iudicij vocem in eadem causa usurpat; Vt Episcopi ju-*

dicio Metropolitanorum, & eorum Episcoporum qui circumcirca sunt, provehantur ad ecclesiasticam potestatem. Magnam orientalibus illis Conciliis lucem adferunt Canones Occidentis, qui iudicium difficultatum in electionibus contingentium Episcopis permittunt. Canon XL. Concilij III. Carthaginensis, qui est quinquagesimus in Codice Canonum Ecclesiæ Africanæ, statuit ut si qua contradictio fuerit oborta adversus personam electi, ab Episcopis qui ordinationem peracturi sunt iudicetur. quem locum, ut & plerisque alios canones ad hanc materiam spectantes, in Decretum suum retulit Gratianus *Dist. XXIII. c. Illud statendum est &c.*

XIII. Quod si in plures personas divisa fuerint eligentium vota, censuit Leo arbitrium discordiæ hujus referendum esse ad Metropolitanum; cuius iudicio is præferri debebit in quem major eligentium pars consenserit, habita ratione meritorum ejus. *Cum ergo, inquit, de summi sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præferatur quem cleri plebique consensus concorditer postularit; ita ut si aliam forte personam partium se vota dividerint, Metropolitanì iudicio is alteri præferatur qui majoribus & studiis juretur & meritis.*

XIV. Iustinianus Imp. cum formam electionum in Novellis Constitutionibus præcipisset, ea videlicet ratione ut Clerici & cives honorati trium personarum electionem scripto facere teneantur, edicit ut decretum electionis istiusmodi ad Metropolitanum & ad ejus synodum deferatur, ut unus è tribus deligatur. Quod si accusatio quæpiam adversus electum instituta fuerit, eam Metropolitanus intra trium mensium spatium iudicare debet, ut deinceps ordinatione peragi possit; hoc tamen addito, ut tota culpa in Metropolitanum rejicienda sit, si ea facta fuerit contra Canones. Non licebat igitur appellare à confirmatione electionis; nullaque alia ratio suppetebat ad infringendum confirmationis decretum quam ut Episcopus recens ordinatus deponitionis pœna plecteretur, si iusta aliqua causa subesset.

CAPVT III.

Synopsis.

I. In Gallia, iudicium electionis & ordinationis pertinebat ad Metropolitanum & ad Episcopos provincie, ex Leone I.

II. Et ex Concilio Arelateni secundo. Regi consensum necessarium esse decernit Concilium antiochense V.

III. Eadem forma observata est sub secunda Regum nostrorum dynastia. Avo Karoli Magni, omnes Metropolitanus vocabantur Apostolici. Abstinent sequens ætas ab illa simplicitate. Prisci eligendorum Episcoporum mores approbati in Capitularibus.

IV. Sede vacante, clerus à Rege postulabat licentiam eligendi. Scribebat etiam ad Metropolitanum; qui secundum Regis voluntatem Episcopum visitatorem delegabat in Ecclesia vacante. Quis cleri vocabulo comprehendantur. Quae fuerint Visitatoris partes. Electionum ritus.

V. Si electores scienter elegerint indignum, electio devolvebatur ad Metropolitanum & ad Episcopos provinciae.

VI. Hincmarus explicatus. Forma examinis electionis.

VII. Vicarij Episcoporum absentium exhibebant vicem eorum cum literis tractatoris. Varia tractatorum species.

VIII. Si nihil canonicum obstabat, Metropolitanus ordinabat electum; ac dein illi literas tribuebat, quibus fidem faceret ordinationis. In eorum locum succedere Bulla pontificia.

IX. Sub tertia Regum nostrorum dynastia, vetus electionum forma servata est; ut patet ex Ivone Carnotensi. Ejus ætate introduci in Ecclesiam cæpere appellationes à confirmatione electionum.

X. In Gallia, consecratio Episcoporum fiebat à Metropolitanis & Episcopis comprovincialibus, absque auctoritate Summi Pontificis; nisi Metropolitanus electum ordinare recusaret. Quo casu, appellabatur ad Summum Pontificem. Suspendis Metropolitanis, Legati sedis apostolica ad se trahere conabantur consecrationes Episcoporum. Ivo tamen negat id iustum esse.

XI. Viguit eadem regula in universo Occidente, etiam sub Gregorio VII.

XII. Duodecimo seculo introducta appellatio ad apostolicam sedem. Consecratio tamen Metropolitanis & duobus Episcopis comprovincialibus relicta. Gregorius VII. recusat consecrare quendam Episcopum, donec constituerit eum à jurisdictione Metropolitanis sui esse exemptum. Nihil huic Metropolitanorum juri adversum reperitur in Decreto aut Decretalibus.

XIII. Episcopi ordinati scripto tradebant professionem fidei, sed nullam Episcopis obedientiam promittebant. Ea nova est, & ævo Leonis I. inventa. Inquiritur in originem subsequentium sponsonum. Discrimen professionis quæ Regi præstatur & Metropolitanis.

XIV. Magnam fuisse professionis vim quæ Metropolitanis fiebat, ostendit Ivo. Quid mediæ ætatis Pontifices circa hæc decreverint.

ADDITIO. Ad se tandem traxerunt confirmationes & consecrationes Episcoporum, à quibus iuramentum fidelitatis exigebant. Unde factum ut illud Metropolitanis præstare recusarent suffraganei. Quorum temeritatem repressit Clemens VI.

PRAXIS illa quæ per universam Ecclesiam vigeat, quæ per universam Electionis & ordinationis permittitur Metropolitanis & coepiscopis ejus, prorsus obtinebat in Galliis: adeoque certa res est, ac tam claris argumentis constans, ut à congerendis hoc loci innumeris testimoniis ab-

stinendum censeam, paucis contentus. Totam hanc materiam paucis verbis complexus est Leo I. in epistola ad Rusticum Episcopum Narbonensem: Nulla ratio finit ut inter Episcopos habeantur qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à provincialibus Episcopis cum judicio Metropolitanis consecrati. Vbi vides Leonem, æquè ac canones supra laudatos, judicij vocabulum usurpare, ut electionis confirmationem significet.

II. Concilia Gallicana vim disciplinæ hujus constantissimè retinuerunt. Omnium antiquissimè de ea re sancivit Concilium Arelatense secundum habitum anno quadragesimo quinquagesimo secundo; in cuius canone quinto hæc leguntur: Episcopum sine Metropolitanis, vel epistola Metropolitanis, vel tribus comprovincialibus, non liceat ordinare; ita ut alij comprovinciales admoneantur, ut se suo responso consensisse significant. Quod si inter partes aliqua nata fuerit dubitatio, majori numero Metropolitanus in electione consentiat. Morem illum suis decretis confirmarunt Concilia Arvernense & Aurelianense quintum, quod Regis consensum electioni cleri & plebis connectit ut necessarium, potestatemque Metropolitanis facit vices suas uni ex coepiscopis suis delegandi ad consecrationem impertiendam: Cum voluntate Regis, juxta electionem cleri ac plebis, sicut in antiquis canonibus tenetur scriptum, à Metropolitanis, vel quem in vice sua præmiseris, cum comprovincialibus Pontifex consecratur. Extant præterea quamplures aliæ synodi, quæ docent electiones olim, sub prima Regum nostrorum dynastia, fuisse confirmatas à Metropolitanis & comprovincialibus Episcopis, quorum etiam ministerio manus imponebantur Episcopis.

III: Sub Karolo dein Magno, & Ludovico Pio, forma eadem observata est. Quippe tum post electionem cleri & populi, ut docet Alcuinus, decretum electionis ad Metropolitanum deferebatur, ut electum consecraret. Cum Episcopus civitatis, inquit Alcuinus, fuerit defunctus, eligitur alius à clero seu populo; sique decretum ab illis; & veniunt ad APOSTOLICVM cum suo electo deferente secum suggestionem, hoc est, rogatorias literas, ut eis consecret Episcopum. Ceterum heic observandus est modus loquendi illarum tempestatum, quibus licebat Metropolitanis tribuere titulum Apostolici: cujus moris initia referenda sunt ad tempora Gregorij Turonensis. Sequens ætas abstinuit ab illa simplicitate; & deinceps Apostolici titulus soli Romano Pontifici tributus est ab auctoribus.

Concil. Arvern. an. 535. c. 24

Concil. Aurelian. v. an. 549. c. 104

Alcuinus de divinis offic. cap. 16.

Vide Notas ad Agobardum pag. 116.

Canon xii. Concilij Laodiceni, quem supra adduximus, vim legis in Gallia obtinuit postquam in Regum nostrorum Capitulis descriptum est. Idem dicendum est de canone Carthaginensi, qui praescribit modum examinandae contradictionis obortae aduersus personam electi. Supremum autem harum rerum iudicium illic tribuitur Archiepiscopo, ut eadem Capitula regia loquuntur, & Episcopis comprovincialibus.

Perpicua est in hoc negotio Synodi Tullensis apud Saponarias congregatae sententia: quae ad Britonum Episcopos scribens, ait consecrationem Episcopi ab iis peragi canonicè non posse absque praesentia aut consensu Herardi Turonorum Archiepiscopi: *Ita ut praeter ejus praesentiam aut consensum nullus canonicè possit ordinari Episcopus.*

Sed inutile foret diutius immorari in recensendis testimoniis quibus haec opinio fulciatur, cum extent formulae quae tum in usu erant, editae cum operibus Hincmari, & in calce tomi secundi Conciliorum Galliae. Formulae porro illae melius docent primum morem quam nuda & simplex canonum lectio. Usus enim praesens facilius eis genuinum eorum sensum indicabat quam facere possit nostro seculo improba lectio usu destituta.

IV. Sede igitur vacante, clerus civitatis Regem admonebat eam vacare, quò libertatem eligendi ab eo impetraret. Literae praeterea scribebantur ad Metropolitanum, pro eadem causa: qui precibus itidem suis Regem adibat, simulque poscebat uti Rex patefaceret quemnam Episcopum delegari cuperet Visitatorem in Ecclesia vacante. Origo hujus instituti, nimirum ut Episcopus quidam ad Ecclesiam vacantem dirigatur, qui electionem quanto cyus fieri procurer, perenda est à Concilio Africano, ubi Episcopi illi vocantur *Intercessores*, quos verò sanctus Gregorius *Visitatores* nominat. Datà eligendi licentià, clerus & populus illius Ecclesiae conveniebant ad celebrandam electionem. Cleri autem vocabulo comprehenduntur, non solum Clerici civitatis, id est, Canonici Ecclesiae cathedralis, & Rectores parochiarum civitatis, sed etiam Clerici monasteriorum, & Presbyteri rusticanarum parochiarum, qui Vicarios suos mittebant cum literis quae consensus suos testarentur, ac illorum qui in eorum parochiis habitabant, cives quoque & nobiles laici civitatis in hoc cœtu praesentes esse debebant. Vnde eruitur interpretatio horum vocabulorum, alioqui obscurorum, quae leguntur in decretis Celestini & Leonis Pontificum Romanorum, qui ad hoc ut electio legitima censeri possit,

volunt ut in eam consentiant *vota civium, desideria populorum, honoratorum arbitrium, electio Clericorum, ordinis consensus*, id est, consensus cleri & populi totius dioceseos, qui heic describitur secundum varias hominum condiciones. Visitator à Metropolitano delegatus orationem ad eos habebat, & coram legi jubebat canones & decreta Pontificum Romanorum, in quibus forma electionum continetur, & cujusmodi homo debeat esse is qui eligendus est. Post factam electionem praesente Visitatore, decretum ejus scripto tradebatur, & ab omnibus electoribus subscribebatur; ac deinde, die à Metropolitano indicta, ad eum deferbatur à certo electorum numero, qui fidem facerent eorum quae acta erant; & Metropolitanus praesentiae sistere se debebat electus, pro examine. Interim apud Regem id agebatur ut ipse sensum suum praestaret in gratiam electi. Metropolitanus datis ad comprovinciales Episcopos, ad electum, & vicarios electorum literis, utrosque ad diem quam edicebat & ad certum locum evocabat ad examinandum decretum & virtutes electi. Quòd si in varias personas se vota partium divisissent, Metropolitanus eum praeferebat *qui majoribus studiis juvabatur & meritis*, id est, eum quem major pars elegerat, & qui capax in primis videbatur. Dein electum examinabat, ut intelligeret an aliquo impedimento canonico prohiberetur ejus electio, utrum ea doctrina praeditus esset quae Episcopo necessaria est, & utrum in professione fidei catholicè crederet. Si quod in eo impedimentum reperiretur, electio repudiabatur, & electores jubebantur novam electionem celebrare, ut patet ex formula secunda.

V. At si electores scienter & de industria virum elegissent qui secundum Canones aliquo impedimento teneretur, eis poena imponebatur ob contemptum Canonum; & Metropolitanus eo casu electionem celebrabat cum Episcopis comprovincialibus. Iudicium autem illud circa vitium electi fiebat à Metropolitano & Episcopis, ut patet ex Hincmaro in formula quarta: *Si personam à sacris canonibus deviam scienter nobis adduxeritis, non solum ex ea Pontificem non habebitis, verum etiam pro illicita electione, ut contemptores Canonum, iudicium incurretis; sed & nostro ac coepiscoporum iudicio refutata rationabiliter electione vestra incongrua, talem secundum Laodicenses canones studebimus eligere qui vestris vitiosis voluntatibus non valeat consentire.*

VI. Cavendum igitur est ab eodem Hincmaro adversus Hincmarum Laudu-

Cod. Canon.
Ecc. Afric. c. 74.

Hincmar. in form.
11. *De electio non tantum à civitate Clericis erit agenda, verum & de omnibus monasteriis iuxta parochias, & de rusticianarum parochiarum Presbyteris accurrant Vicarij, commemorantur secum concordia vota ferentur. Sed & laici nobiles ac cives adesse debent. Quoniam ab omnibus debet abominari.*

Cod. C.
Alic. c.

nensem Episcopum scribente; qui describens specialia Metropolitanorum iura circa electiones, ait: *In Remensi provincia si fuerit defunctus Episcopus, ego, & non tu, Visitatorem ipsi viduata designabo Ecclesie, & electionem cum decreto canonico precipiam fieri. Et si in partes se eligentium vota dividerint, meum & non tuum erit eligere qui majoribus ad ordinandum studiis juvetur & meritis.* Vera quidem hæc citra omnem controversiam. Sed id quod postea sequitur, explicatione indiget: *Et meum est, inquit, ordinandum examinare, non tuum.* Significat, solius Metropolitanorum esse electum interrogare, neque id licere Episcopis comprovincialibus ullo modo. Examen nihilominus illud fit à Metropolitanis coram Episcopis comprovincialibus; ut videre est in examine Episcopi Catalaunensis, quod in formula xi. descriptum est. *Anno ab Incarnatione Domini DCCCLXVIII. convenientibus apud Caristacum in Ecclesia pro examinatione Vuilleberti Presbyteri, qui futurus erat Catalaunensis Episcopus, Hincmaro diaecesis Remensis Archiepiscopo, item Hincmaro Laudunensis Episcopo, Hodone Belgivacorum Episcopo, cum Legatis Hrotadi, Erpoini, Hilmeradi, Raginelmi, & Ioannis, ejusdem diaecesis coepiscoporum, vicem eorumdem patrum suorum cum tractatoribus, sicut regule precipiunt, exhibitibus, & quamplurimis Abbatibus, Canonicis, Monachis, Presbyteris, Diaconibus, atque Subdiaconibus.*

VII. Legati sive Vicarii Episcoporum absentium exhibebant vicem eorum cum literis tractatoris. Sic illa ætas vocabat literas quibus Episcopi committebant suas vices iis quos ad synodos mittebant; ut patet ex hoc loco & ex formula xi. v. quæ continet tractatoriam quam Prudentius Tricastium Episcopus per Vicarium suum mittit ad celebrandam electionem Episcopi Parisiensis. In Collectione tamen canonum Africanorum can. LXXVI. tractorie sive tractatorie dicuntur literæ quibus Metropolitanus Episcopus comprovinciales invitat ad synodum.

VIII. Itaque si nihil canonicum obstaret, Metropolitanus cum coepiscopis suis ordinabat electum; ac dein illi literas tribuebat, quibus fidem faceret ordinationis, aliâque insuper ad clerum & populum Ecclesie cui ordinatus erat Episcopus, juxta canones Africanos, qui ordinatos ab Episcopis jubent accipere literas ab ordinatoribus suis: *Deinde placuit ut quicumque deinceps ab Episcopis ordinantur per provincias Africanas, literas accipiant ab ordinatoribus suis, manu eorum subscriptas, continentes Consulem & diem, ut nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur.* Harum literarum formulæ ex-

tant in formulis xv. & xv. i. in quarum locum substituta sunt Bullæ Summorum Pontificum.

IX. Sub tertia Regum nostrorum dynastia vetus confirmationis electionum institutum perseveravit in Gallia: ubi electiones fiebant à clero & populo, & à Metropolitanis confirmabantur; vel, si fortè contradictio quædam oborta esset, examinabantur à Metropolitanis cum consilio Episcoporum comprovincialium, qui dein consecrationis munus electo impertiebant. Hunc seculi sui morem fuisse docet Ivo Carnotensis Episcopus in epistola cxxxviii. *Electioni Domni Fulconis vel alterius assensum non dabimus, nisi quem aut cleri plebisque consensus elegerit, aut Metropolitanis iudicium cum convenientia suffraganeorum, habita legitima discussione, probaverit.* Vides itaque hæc electionem Episcopi Parisiensis à clero & populo esse peractam, & discussionem oppositionum reservatam Metropolitanis & Episcopis comprovincialibus. Idem Ivo evocatus ab Archiepiscopo Senonensi ad iudicium hujus causæ, respondit se fortassis iturum ad eum; sed si id fieri non possit, totque præterea Episcopi absint ut ea legitime definiri non valeat, suadet ut aut eam in aliud tempus differat, aut ad sedem apostolicam contententes remittat; quod Fulco ire decreverat, sive rata sive irrita censeretur ejus electio.

Si autem aliqua præpediente ratione venire non potero, neque tot de collegis convenerint qui ad tanti negotii definitionem sufficiant, aut in aliud tempus rem differat, aut ad sedem apostolicam utramque partem remittat; ad quam iturus est Dominus Fulco, sive rata sive irrita fiat ejus electio. Locus porro hic docet; jam tum, scilicet à sexcentis ferme annis, cœpisse in Ecclesiam invehì appellationes à confirmatione electionum. Seculo duodecimo iudicium controversiarum quæ in hujusmodi electionibus suboriebantur pertinebat ad Metropolitanum & comprovinciales Episcopos; ut ad Remensem Archiepiscopum scribit Innocentius III. lib. i. ep. 152.

X. Consecratio autem Episcoporum fiebat in Gallia à Metropolitanis & comprovincialibus Episcopis; nec quicquam in eas juris competebat Episcopo Romano aut ejus Legatis. Attamen si Metropolitanus electum ordinare recusabat, electores appellabant Pontificem Romanum; ut factum est à Carnotensibus, qui ab Urbano II. postularunt ut Ivonem, qui in locum Gofridi ab episcopatu depositi electus erat, consecrare dignaretur: qui cum Senonensis Archiepiscopi contradictionem injustam esse agnouisset, Ivonem manibus propriis con-

Ivo ep. 119.

Vibani II. ep. ad Richer. Senon. Archiep. ep. 2. inter epistolas Ivonis.

secravit. Legati quin etiam Romanæ sedis contendebant consecrationem Episcopi ad se pertinere, quoties Metropolitano provinciæ interdictum erat ne quid episcopalis operis ageret. quod vulgò suspensionem ab episcopalibus functionibus vocant. Ivo tamen negat id justum esse, tametsi in eo casu Legatis concedat confirmationem electionis; ceterum consecrationem, etiam in eo casu, ad Episcopos provinciæ pertinere. Sanè ipse cum collegis suis Sancionem Episcopum Aurelianensem consecravit, quòd Archiepiscopo Senonensi interdictum esset ne Metropolitanam munia exerceret.

XI. Ea tamen non erat Ecclesiæ Gallicæ privata consuetudo, cum ejus usus in univèrso Occidente tum temporis obtineret. Quippe seculo undecimo Concilium Romanum sub Gregorio VII. habitum anno MLXXX. statuit ut defuncto pastore alicujus Ecclesiæ, Visitator Episcopus ad eam dirigatur, sive à Papa in sua provincia, seu à Metropolitanis in suis quoque provinciis; cujus instantiâ clerus & populus celebrent canonicè electionem alterius Episcopi, quam deinde confirmari oporteat à Metropolitano. Quòd si is fortean eligeretur qui idoneus non esset, Concilium electores, qui ad pravam electionem declinaverint, eligendi potestate privat pro hac vice. Quod ab Hincmaro adnotatum supra vidimus; & repetitum est in Concilio Lateranensi cap. *Quia propter*. De elect.

Cap. *Quia diligentia*. cap. *Innotuit*. cap. *Sim dilectus*. De elect. c. *Cam olim*. De translat. Episc.

Leo IX. ep. 1. 4. Lib. 6. post ep. 10. Lib. 9. ep. 24.

XII. Duodecimum seculum conservavit Metropolitanis auctoritatem examinandi electiones, eas confirmandi, & controversias circa hæc obortas judicandi, ut patet ex variis Decretalium locis, quæ laudantur in ora hujus paginæ. Appellatio tamen ad sedem apostolicam introducta est. In quo magna vis illata est vetustis canonibus. Consecratio tamen Metropolitano & duobus Episcopis comprovincialibus, modò consensu absentium non destituerentur, relicta est à Leone IX. & Gregorio VII. qui Episcopos qui pertinent ad consecrationem Papæ distinguit ab iis qui pertinent ad consecrationem aliorum Metropolitanorum. in qua re adeo religiosum se præbuit ut Episcopum quendam consecrare recusaverit, donec sibi constaret eum à jurisdictione Metropolitanam sui esse exemptum. Constantissimum est hoc Metropolitanorum jus, neque aliquid in Decreto Gratiani aut in Decretalibus invenitur ei adversum, nisi ob negligentiam Metropolitanam, aut si canonicis censuris teneatur.

XIII. Episcopi autem, postquam consecrati fuerant, scripto tradebant professio-

nem fidei; sed nullam Episcopis obedientiam promittebant, nisi verbis generalibus conceptam, scilicet observaturos se quæ Canonibus præscripta essent. Praxim enim illam, quæ reverentiam quandam & obedientiam Metropolitano præstandam esse edicit, novam esse colligitur ex epistola Leonis I. ad Anastasium Thessalonicensem: in qua eum objurgat quòd ab Episcopo Attico *chartulam de obedientia sponse* exegerat conscribi. *Legebatur*, inquit Leo, *in litteris tuis, quòd frater Atticus chartulam de obedientia sponse conscripserat. in qua signum pradebatur injurie*. Locus hic relatus est in libris Decretalium; ubi glossa laborat in conciliatione ejus cum quibusdam aliis capitibus, sponse illam scripto tradi præcipientibus. qua difficultate ut se expediat, Atticum ait Clericum fuisse cui animarum cura non erat commissa. Vera tamen solutio hæc est; anno nimirum quadringentesimo quinquagesimo, id est, sub tempora Leonis primi, sponse illas, sive *juramenta fidelitatis*, ut sequens ætas vocavit, nondum fuisse receptas in usum. Invalueri postea; adeo ut in professione fidei quam Episcopi in consecratione emittebant, mentio in primis fieret Metropolitanam, cui pollicebantur se ei obedientiam & reverentiam in canonibus & decretis sedis apostolicæ contentam conservaturos, & insuper privilegia quæ secundum eosdem canones & decreta Metropolitanis debebantur, nulla prorsus mentione facta sedis apostolicæ. Origo hujus consuetudinis extat in libello quorundam Episcoporum Aquileiensium, oblato Imperatori Mauricio circa annum quingentesimum nonagesimum; qui aiunt se, tempore ordinationis suæ, cautionem scriptis emittere, qua sponderent se studiosè servaturos fidem ordinatoris sui & fidem integram Reipublicæ. Itaque hæc illorum professio fidei continebat securaturos se exemplum & auctoritatem Metropolitanam in damnandis hæresibus & pro canonum executione, ac præterea servaturos integram fidem quæ Reipublicæ, id est, Imperatoribus, debetur. *Suggerimus, pie Dominator, quia tempore ordinationis nostre unusquisque Sacerdos in sancta sede Aquileiensi cautionem scriptis emittimus studiosè de fide ordinatoris nostri, & nos fidem integram sanctæ Reipublicæ servaturos*.

Formula professionis fidei Adalberti Morinensis Episcopi, quam ante consecrationem Hincmaro Metropolitano suo tradidit, docet illum promississe se observaturum canones usu receptos & privilegium Metropolitanam: *Privilegio etiam metropolis Re-*

motum

App. Tomi II.
Cancellorum Gal-
lie & in Olyfali
Hicini.

*morum Ecclesie ac ejus Præfulis secundum sacro-
sanctos Conciliorum canones & decreta sedis apo-
stolicæ ex sacris canonibus & legibus promulga-
ta pro scire & posse absque dolo & simulatione
vel indebita & pertinaci contradictione me obedi-
turum profiteor.*

Ep. Hincinon.

Professio Hincmari Laudunensis Episco-
pi continet juramentum fidelitatis ab eo Re-
gi prælitum, cui se obediturum promittit
sicut homo seniori suo. Deinde promittit se
privilegio Hincmari Metropolitanæ Eccle-
siæ Remensis obediturum secundum Cano-
nes. Sed heic adnotandum est discrimen
quod intercedit inter utramque professio-
nem; cum prima contineat fidem quæ domi-
no debetur à vassallo, altera verò obedi-
tiam canonicam.

ho ep. 61.

XIV. Quæ porro esset professionis il-
lius vis ostendit Ivo Carnotensis, Archiepis-
copi Senonensis suffraganeus. Hugo Lug-
dunensis Archiepiscopus & Ecclesiæ Ro-
mæ Legatus eum evocaverat ad ordina-
tionem Episcopi Nivernensis, quam Hugo
peragere destinaverat omisso Archiepis-
copo Senonensi, ad cujus metropolim perti-
net Ecclesia Nivernensis. Respondit Ivo ti-
mere se ne, si ad eam consecrationem ac-
cederet, reus fieret violatæ sponfionis quam
fedi metropolitane fecerat, id est, sponfio-
nis à se factæ eo tempore quo fuerat ordi-
natus: *Timentes rei fieri sponfionis quam me-
tropolitana sedi fecimus. Quem morem ea
tempestate ubique obtinuisse scribit idem
Ivo in epist. LXXIII. Reliqui Pontifices
ante consecrationem examinantur, omnem ve-
terum morum honestatem & debitam obedi-
tiam se exhibituros suis ordinatoribus polli-
centur.*

At Gregorius IX. Pontifex Romanus
decrevit ut Metropolitanæ suffraganeis suis
idem juramentum fidelitatis & obedientiæ
canonicæ exigant quod Pontifici Romano
præstatur ab iis Episcopis qui immediatè
pertinent ad ejus consecrationem; neque
ipse aut alij Pontifices contendebant ut
Episcopi inferioris ordinis ullam sedi apo-
stolicæ professionem fidei facerent.

ADDITIO

STEPHANI BALVZII.

IN eo tamen mirè lasciviit sequens ætas ob Re-
servationes Ecclesiarum cathedralium à Summis
Pontificibus introductas, de quibus agitur in capite
1x. hujus libri. Hinc factum ut cùm Episcopi aucto-
ritate Summi Pontificis inscio Metropolitanæ con-
secrarentur, juramentum fidelitatis exhibere Metro-
politano recusarent, eo prætextu, quòd ipsi Epis-
copi non fuerant per eorum Capitula electi, nec per
Tom. II.

Archiepiscopum suum Metropolitanum confirmari;
seu etiam consecrari; sed solum per sanctam sedem
apostolicam promoti, ac de eju mandato in Curia
Romana, vel extra, munus consecrationis receperant;
cui sancta sedi apostolica juramentum præstiterant;
ut scribit Petrus de Iudicia Archiepiscopus Narbo-
nensis. Agre ferebat hanc contumeliam sibi ac suæ
fedi illatam idem Petrus. Itaque de ea re conquestus
apud Clementem VI. avunculum suum, ad quem
Episcopi illi rebelles appellaverant, injuriam illam
ultus est. Tandem, Deo dissonante, inquit ille, pro-
positio negotio in Consistorio, sententiam reportavi, &
declarationem seu determinationem ad perpetuam rei
memoriam pro me & aliis omnibus subditis habenti-
bus obtinui: quam hic inserui, ut omnibus clariùs
patent, & nullus amodo dubitare habeat in prædictis.

DECLARATIO.

CLEMENS Episcopus servus servorum Dei;
ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex
obtinens super universas orbis Ecclesias divina insti-
tutione primatum, circa ipsarum jurum conserva-
tionem more benevoli patris libenter intendit, sic eis
cum expedi, præficiendo Prælatos, ut per hoc juri
alterius nullatenus derogetur. Cum itaque, sicut
multorum insinuatio ad apostolatus nostri deduxit
auditum, nonnulli revocare conentur in dubium,
utrum Episcopi, seu alij Prælati sedi apostolica non
immediatè subiecti, qui per sedem eandem ad ca-
thedralium Ecclesiarum vel quarumcunque dignita-
tum regimina pro tempore promoventur, munusque
consecrationis seu benedictionis à nobis seu de man-
dato nostro in Romana Curia seu extra suscipiunt,
ac fidelitatis debita nobis & eidem sedi præstant so-
limum juramentum, suis Metropolitanis teneantur,
seu Prælati aliis, quibus immediatè subjunt, aliud
consuetum juramentum præstare, Nos volentes cujus-
libet hesitationis scrupulum in præmissis auferre, Epis-
copos & Prælatos alios supradictos per sedem ean-
dem ad hujusmodi regimina jam promotos, & quos
in posterum promoveri contingeret, auctoritate præsen-
tium declaramus ad omnia illa suis Metropolitanis
seu Prælati aliis immediatè superioribus omnino te-
neri ad qua teneantur si non per dictam sedem vel
de mandato ipsius sedis ad hujusmodi regimina pro-
moti, nec juramentum hujusmodi per eos nobis vel
eidem sedi præstitum extitisset. Nulli ergo &c. nostre
declarationis & constitutionis infringere &c. Datum
Avinionis Kalendis Octobris, pontificatus nostri anno
octavo.

Addit Petrus Archiepiscopus: *Qua declaratione
facta & bullata, ut est moris, Episcopi qui prius con-
tradixerant, statim venerunt ad prædictam nostram
sanctam Narbonensem Ecclesiam pro dicto jura-
mento præstando: à quibus ipsum juramentum rece-
pi secundum solemnitatem precedentem, nihil de con-
tingentibus omitendo. Ceterum ea Petri Narbonen-
sis Archiepiscopi narratio extat integrè in veteri co-
dice MS. Ecclesiæ Narbonensis.*

CAPVT IV.

Synopsis.

I. Metropolitanorum electio pertinebat ad Episcopos
comprovinciales, cum consensu cleri & populi.
A a